

ABONAMENTUL

Pentru Monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește fozia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Dr. Vasile Suciu.

Votul sfetnicilor bisericești a ridicat pe părintele canonic *Dr. Vasile Suciu* la postul însemnat de vicar capitular.

Bărbat în plenitudinea forțelor de muncă, probat pe deplin prin activitatea lui publică de până acum s'a învrednicit de aceasta înaltă distincție. Energia de muncă, ce a dovedit-o în atâtea rânduri, calea dreaptă, dela care nu s'a abătut nici odată, ne sunt garanța activității lui în noua situație înaltă.

În aceste vremuri de cumplit uragan, când talazurile ridică până la cer și coboară până în măruntaiele pământului tot ce a produs civilizația noastră, ochii tuturor se îndreptează cu încredere asupra cărmaciului.

El e nădejdea, el e scăparea din primejdii.

În mijlocul uraganului deslănțuit, biserica noastră e și ea o navă, ce se sbate în luptă cu primejdiile multe și grele. Deasupra ei planează făgăduința sfântă: „Iată eu cu voi sunt până la capătul veacului”, dar partea noastră de muncă se reclamă totuș, și azi se reclamă mai mult ca ori când.

Probleme mari, probleme vitale bat la porți și noi nu putem sta cu porțile zăvorâte, ci trebuie să le deschidem și să facem față evenimentelor.

Distincția înaltă a Părintelui canonic *Dr. Vasile Suciu* e, în aceeaș vreme, o sarcină, de a cărei greutate ne dăm seama cu toții, mai ales în zilele de azi.

Dumnezeu, să-i dea puteri, ca prin cunoscuta lui energie de muncă, prin caracterul său de granit, să stea la postul de veghe, spre mărirea sfintei noastre biserici!

Biserica noastră

și autonomia catolică.

La câteva zile după faimoasele declarații ale primatului latin Ioan Csernoch, în care spunea, că nici nu voiește să audă de o autonomie separată a bisericii române gr.-catolice, Ordinariatele noastre au primit din partea Eminentiei Sale provocarea de-a face până la 31 Ianuarie conscripția alegătorilor pentru congresul catolic regnicolar. După informațiile, cari le avem, episcopii noștri s'au ocupat în conferința episcopicească, ținută la Blaj în 25 Ian. a. c. cu chestiunea aceasta și ținând seamă de canoanele bisericii noastre, de drepturile și privilegiile ei, apoi de dorința unanimă a preoțimei și a poporului credincios, manifestată atât de des și atât de clar, au luat hotărîrea importantă de-a nu da ascultare provocării primatului latin.

Prin urmare în provincia mitropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș nu se vor face nici alegeri și astfel biserica noastră nu va fi reprezentată la congresul autonom al catolicilor de rit latin. Hotărîrea luată de arhierii bisericii noastre este plină de demnitate și avem convingerea neștrămutată, că dacă vom păstra până în sfârșit atitudinea aceasta, vom trece fără mari sguinduri și peste noua primejdie, care amenință biserica română unită. Organizarea autonomiei bisericii latine, stabilirea feliului de administrare a averilor, fundațiilor și școlilor confesionale latine este o afacere internă a acelei biserici, care pe noi nu ne privește. De altă parte și organizarea autonomiei noastre, adică stabilirea feliului cum ne vom chivernisi averile și fundațiile, și cum ne vom conduce școlile confesionale române gr.-catolice, este o chestiune internă și privată a

bisericii noastre, care ne interesează numai pe noi. De aceea noi nu putem participa la congresul autonom latin, convocat pentru a organiza autonomia bisericii latine, dar în schimb pretindem acelaș neamestie și aceea neinteresare a lor față de felii cum ne vom organiza noi autonomia noastră. Latini își au biserica lor, noi ne avem pe-a noastră, ei organizeze-și pe-a lor, noi ne vom organiza pe-a noastră; ei în congresul lor, noi în congresul nostru. Punându-ne și noi și ei pe punctul acesta de vedere, orice conflict între noi este esclus.

Dr. Zenovie Păclișanu.

Library Cluj

Sedința Camerei ungare. Programul noului guvern. Noul guvern s'a prezentat Camerei în sedința din 31 Ianuarie cu care președintele Wekerle a făcut expoziția programului, pe baza căruia s'a format noul partid guvernamental de sab șefia sa.

Vorbirea primministrului a fost ascultată în tăcere și numai chiar guvernamentalii cei mai infocați au întrerupt o ici-colo cu slabe aplauze vorbirea. Când primministrul a accentuat, că scopul Ungariei, nu este a cuceri teritoriul, ci se restringe la păstrarea integrității teritoriilor ei la asigurarea organizației libere pe terenul afacerilor interne, l-au aplaudat toate partidele maghiare. Nu va suferi, a spus primministrul, ca în locul statelor de azi să se inaugureze sub masca falsă a păcii validitatea distrugătoare a frânturilor de popoare, deoarece aceasta ar contribui la inaugurarea unei lupte a neamurilor în locul situației de azi.

Primministrul promite votul universal care să fie în congruență cu dezvoltarea istorică a Ungariei, să păstreze rolul conducător pe seama moralei culturii, civilizației având în vedere interesele naționale ale statului. Va introduce o reformă mai acomodată în administrația comună și dorește ca oficialii administrativi să fie aleși pe viață în funcțiile lor. Libertatea presei o va lărgi în sensul cel mai liberal, restaurând Curțile cu jurați. Privitor la politica agrară va inaugura reforme, cari să curme sperirea măturatelor, asigurând dreptul statului de a exporțarea nu numai proprietățile mâna moartă, dar și ale particularilor în cazul când interesul de obște pretind aceasta. Va spori

mai ales darile de consum, dar în schimb se va îngrăji de o productivitate mai intensă a tuturor ramilor agronomiei și industriale.

Inaugurarea armatei maghiare independente însă formează un punct din programul guvernului. Pe timpul războiului se vor face exclusiv preparativele pentru aceasta, rămânând armata să fie organizată în acest sens după războiu. La aceasta direcție are asigurarea și înverea monarhului.

La urmă primministrul se adresează partidelor, ca să se grupeze în jurul acestui program, sprijinind guvernul în acțiunile sale, căci numai astfel se va putea asigura viitorul națiunii în situația provocată de războiul mondial.

† Dr. VICTOR MIHÁLYI de APȘA.

— Telegramme. —

Főtisztelendő Főképtalan!

Haza! gör. kath. román egyház nagy-norú fejének, nagyméltó águ és főisztelendő apnai Mihályi Victor érsek-metropolitának az Úrban való elhalálózása folytán a főisztelendő főképtalanat ért nagy gyászban, fogadja a főisztelendő főképtalan igaz részvételtem őszinte nyitvánítását.

Budapest, 1918. január hó 26-án.

Dr. Zubkovic György
budai püspök.

Főtisztelendő Főképtalan!

Őszinte fájdalommal vettem hírt Mihályi Victor dr. belásfalvi É. sek. Ö. Excelenciájának, akit hosszú évtizedeken át kifejtett buzgó papi és fő-átztori működésért nagyra becsültem, gyászosa elhunytától. Fogadja a Főtisztelendő Főképtalan mélyen érzett részvételmenek nyitvánítását.

Többször buzgó imába ajánlottan maradok
Temesvár, 1918. január hó 28-án.

Alázatos testvére:
Glattfelder Gyula
csanádi püspök.

Főtisztelendő Főképtalan!

Fogadja boldog emlékezetű Mihályi Victor dr. metropenta érsek halála alkalmából, őszinte részvételmet.

Debrecen, 1918. január 26.

Kiváló tisztelettel
Dr. Baltazár Desső.

Presevenerat Capitia Mitropolitian!

Precții români gr. cat. dela diviziunea 35-lea, își exprimă condoleanțele sale la moartea înalt Preasfințitului Nostru Mitropolit Victor și roagă pe părintele îndurător să dea odihnă sufletului său nobil, sbucinat de aceste zile grele.

Feldpost 617, la 25 Ian. 1918

Dr. Iuliu Florian
preot militar.

— Voci de pressă. —

Arhiepiscopa greco-catolică e în delin: capul bisericii române unite, Arhiepiscopul și Mitropolitul de Alba-Iulia și Făgăraș Victor Mihályi de Apșa a încetat din viață luni dimineața (21 Ianuarie) în vârstă de 76 de ani.

Vestea aceasta tristă va mișca toate inimile românești, căci e o grea pierdere pentru întreg neamul românesc din Ardeal și Ungaria, care azi mai mult ca ori când are lipsă de figuri mari, pline de demnitate și energie, cari țin cu tot sufletul la biserică și neamul lor, veghind la neștirbirea drepturilor tradiționale.

Sâmbătă, ziarul „Unirea” din Blaj, a adus știrea că Excelența Sa este de o bună bucată de vreme suferind. Răcind, boala s'a agravat, trecând dela influența acută la aprindere gros de plămâni, care e fatală pentru orice vârstă înaintată.

Cel ce serie aceste rânduri, a văzut pentru ultima dată pe regretatul Mitropolit, la solemnitățile consacrarii noului mire al diecezei de Gherla, Dr. Iuliu Hossu, la 4 Decembrie. Înfașurarea simpatice, venerabilă a arhiepiscopului clerului și poporului gr-cat. român — precum și vorbirea caldă plină de erudiție și noblete, cu care a salutat pe noul episcop — au provocat cea mai bună impresie, și vii aclamații la obștea adunată la catedrala din Blaj.

Dar în fragul acela cumpănit ce domnea în aceea zi, fiecare se minuna cum bătrânul mitropolit mai cutesea să stea ore întregi descoperit în voia curentului periculos de aer glacial și cu toți eram îngrijați că Excelența Sa să nu sufere urmările acestei abnegații, acestei deconsiderări a sănătății, a vârstei sale înaintate.

Din nefericire, îngrijorarea aceasta a noastră a fost întemeiată. Mitropolitul s'a îmbolnăvit gros și acum ne parăsește pentru totdeauna.

„FOAIA POP. ROMÂN” Budapesta.

Stăm în fața unui nen mormânt deschis, care va primi astăzi la sine înmormântat pe unul din cei mai distinși și povățuitori ai neamului nostru. Dar mormântul, ce se închide astăzi la Blaj peste rămășițele pământești ale aceluia, care a fost mitropolitul Dr. Victor Mihályi, merită să nu se piardă în atmosfera tăcută a morții, ci să promeară glas mai puternic decât al aramei și să vestească înaintea celor ce vor veni după noi amintirea și vrednicia aceluia, care nobil prin faptele sale, a fost o podeabă aleasă a neamului românesc din patrie, un povățuitor înțelept și un arhipăstor devotat cu trup și suflet al bisericii sale.

Jalea, ce însoțeste astăzi pe mitropolitul Dr. V. Mihályi pe marginea mormântului său, nu este numai a credincioșilor bisericii gr-catolice române, ci e izvorită din inima întregului neam românesc din patrie, așa pe cum respectul, ce înțovărășise pe nobilul arhipăstor în timpul vieții sale, sintetizase sentimentul întregii obști românești.

Vieșă istorică a celor două biserici românești din patrie s'a comparat în așteptările și cu atât dreptate cu o mare purtare agitată. În mijlocul valurilor înălțate și petrivnice cea mai mare în totdeauna: să îndrepteze astfel pânzele cerabiei ca corabia să meargă înainte neștirbită sau cel puțin să nu se scufunde și să se susțină deasupra valurilor. Între astfel de împrejurări cea mai mare virtute a arhierilor noștri a fost în toate vremurile nu să se illustreze prin succese mai mari, ce s'au putut câștiga în

pașunile restimpuri mai senine și prielnice, ci să amplifice cu încetul și cu tot marantul sau cel puțin să apere și să păstreze — în vremuri de restricte — ceea ce s'a agomisit cu atât și atât de îndelungată trudă.

Sub acest raport și prin prizma impresiunilor grele, cu care a avut și are să lupte și azi biserica gr-cat. română, trebuită judecata și activitatea mitropolitului Victor Mihályi, ca cap al românilor gr-catolici din patrie.

Acela care a apărut în tot decursul păstoririi sale cu atât înțelepciune și autoritate interesele specifice ale bisericii gr-cat. române, — se aștepta să-și ridice cuvântul sau puterea și autoritativ întru apărarea acelor interese mai ales astăzi, când s'a pus pe tapet rezolvirea definitivă a autonomiei bisericii catolice. Astfel cărmănașul căzut din mână bunului cărmăciu, tocmai în momentul când interesele bisericii gr-cat. române reclamau mai mult, ca ori și când, înțelepciunea, experiența și autoritatea sa.

„GAZETA TRANSILVANIEI” Brașov.

Situația în Rusia și chestia păcii. Evenimentele, ce se petrec azi în Rusia, au luat o întorsătură, care este cât se poate de instructivă pentru cei ce credeau în biruința și curățenia doctrinei socialiste și comuniste.

Cei doi dictatori ai Rusiei de azi Trotsky și Lenin au tulburat spiritele multimei cu ideile lor anarhice și-au înștrăit în jurul lor pe toți heloții și întregă drujdia societății rusești, cărora le-au promis pământ, proprietate, bani și alte bunătăți pământe.

Aceștia în baza vremurilor noi de a se îmbogați prin jaf, furt și prin dăruirea dreptului de proprietate și a societății existente, tâbarăsc acum înarmați asupra orașelor, jefuiesc și omorâ, inaugurând o teroare, cum nu s'a văzut nici pe timpul revoluției franceze. Garda roșie stăpânește în Rusia iar aderanții ei, hungarii și proetarii își ridică capetele în toate centrele și orașele constituindu-se în „consilii de muncitori și militari” terorizând și jefuind cele ce cade în mână.

Guvernul lui Trotsky și Lenin a declarat de-a început ca recunoaște dreptul ericării națiunii, aparținătoare feștelui imperiu țarist, de a se constitui pe bază națională și a se declara, dacă voriete să mai aparțină Rusiei ori se proclamă de stat independent sau se alătura la un stat vecin.

Pe urma acestora s'a declarat de independente Ucraina, Finlanda și altele, constituindu-se fiecare în stat independent, național și participând la tratative de pace din Brest Litovk cu delegații proprii, cari au fost recunoscuți chiar de Trotsky ca părți independente.

Reîntors la Petersburg Trotsky și-a schimbat atitudinea și trimițând garda roșie în Finlanda a ocupat Helsinki și sudul țării, a împărțiat senatul, omorând și deținând pe mai mulți.

În Ucraina prin agenții sai a constituit în Charkow față de rada ucraineană un guvern maximalist aparte, care acum cere ajutor, ca să reoștearne guvernul național ucrainian din Kiev. Pe teritoriul Moldovei și a Basarabiei s'au dat și sunt încă în cursul erăcane lupte între trupele române și

bandele maximaliste cari părăsind frontal au inaugurat și aci un regim de teroare. Cele mai multe au fost bătute și desarmate. Trecky a întrerupt numai decât relațiile diplomatice cu țara română-ască, iar pe ambasadorul român l'a dat peste graniță.

Astfel țarianul vechi atototropitor relieve sub regimul lui Trecky și Lenin. În declarații recunosc dreptul suveranității popoarelor, în realitate însă nădădușesc orice mișcare de natură aceasta.

Aceeași lipsă de sinceritate au documentat-o maximaliștii și la pertractările de pace din Brest-Litovsk. Trecky s'a folosit de aceste tratative pentru divulgarea ideilor revoluționare și anarhice în țările Apusului și mai ales la puterile centrale. Scopul nu și-l'a ajuns, căci și cele mai credeau în democrația rusească astăzi își întorc fața dela cele ce se petrec acolo.

Zilele viitoare vor arăta, dacă Trecky mai persistă pe lângă tactica de până aci, ori sub presiunea uriașă de a lăsa o grabnică pace, va ține să cada de acord cu puterile centrale și să facă pace separată.

Cătră mulți...

— Articol din afară. —

Cetind articolul înduioșător al redacției — inima-mi zdrobită de suferințele petrecute s'a scaldat în apa arzătoare și amară isvorită din necunoscutul izvor al durerilor de cari până acum parte n'am avut!

Să îți inchipui Tu, pe omul ce să consumă ca lumina »de galbină ceară« pentru noi, și noi să-l lăsam ca în așternutul rece, să se consume, suferi, să rabde frig — ba poate și foame — pe redactorul, idealul nostru!

Oh! neam bătut de soarte!

»Unirea«, sufletul preoțimii greco-catolice unde a ajuns! — Veniți voi cei cu suflete largi, cari de pe amvon, atâta dragoste față de lume, față de toți propovăduiți — și din venetele zilnice lor 356 din an, *una numai una*, o jertfiți în favorul ziarului, în favorul »tribunei Voastre răsunătoare« — nu vă lipsiți de organul binecuvântător, căci fără el turmă risipită ve-ți deveni! Și de ve-ți uita de datorințele ce vă așteaptă, o să vină toți mireni să vă spună că nu sunteți aceia pe cari credeau că sunteți!

Preoți! nu uitați de răspunderea ce vă așteaptă mâine, poimâine! Credincioșii cari azi luptă cu resignație și disprețul morții pentru patrie și tron și fericirea neamului, o să judece cu vrednicia cuvenită pașii Voștri! Deci cu inimi largi întindeți denariul Vostru — și de nu îl aveți cereți dela credincioșele rămase acasă cu drag își vor îmbia ajutorul lor pentru organul care nu e iertat să schiopăteze!

Ne lipsesc toate — și de vom fi sinceri și cu fruntea ridicată ne vom rușina noi de noi, de vorbele rostite! Nu ne lipsește nimic dacă vom ajunge! E trist, dar adevăr, ne e mai deobligător: dragostea de jertfire. Și cât de trist! Mergi 3—5 sate și vezi preoți cărunți, cari așteaptă pe »domnul« finanț ca să vie și să li spuie noutăți, căci acela abonează »Est« — iar domnul preot nu abonează nici »Unirea« căci vine »neregulat«. Nu îmi pot inchipui în mintea mea de laic, un preot cum poate să fie preot fără ași avea organul său de specialitate!

Noi laicii în preoții noștri privim pe cele mai scumpe tezaură pământești, pe »păriații noștri sufletești«... și câtă deprimare, desamăgire, când constăți cu inima îndurerată că părintele, cărmaciul comunității tale, nu are nici un organ, pentru ați da înviațiune trebuincioasă.

Un preot gr.-cat. fără »Unirea«, sau gr.-or. fără organul său, și inchipui ca pe un soldat fără armă, care nu să știe lupta, care nu poate ține deget nici cu oismașul satului.

Sau doară, să nu fie cu supărare spus, preoțimea, căreia nu-i place a abona organul său oficios, așteaptă ca dela administrație de cadou la anul nou, în schimbul oboșelii luate să mai primească și un ceas de aur, după cum primea până în trecut cadoul romanelor lui Hertz?

An nou fericit, poftesc preoțimea noastră scumpe, care și până azi nu a uitat a jertfi pentru »steaua conducătoare« pentru organul ei — și celor ce nu și-au abonat și nu s'au îmbrăcat cu arma zilnic trebuitoare, de ași veni la sine!

Popor credincios, întreabă zilnic despre noutățile ce apar în organul preoțimii și de nu îți va ști spune — cu dispreț te întoarnă ca dela cela ce nu-și știe datorința!

O tagmă, fie aceia cum va fi fără un organ sănătos e moartă, — și cu atât mai sdruncinător și primejdios e când conducătorilor sufletești ai neamurilor le lipsește!

Deci, de anul nou, doresc preoțimii noastre prețuite mai multă jertfă și mai multă dragoste de organul care nu e iertat să le lipsească dela casă!

Ibașfalău.

Theodor A. Bogdan.

Războiul european.

— Telegramme oficiale. —

Budapesta, 30 Ianuarie. Frontul italian. Pe platoul dela Asiago se dau lupte grele. Spre sud-vest de Asiago și în regiunea Monte Sisemol s'au prăbușit cu pierderi imense, toate atacurile italiene. După lupte îndărjite și aprigi am fost siliți să cedăm Monte di Vall Bella și Col del Rosso-ul, numărului preponderant dușman aruncat în luptă.

Frontul vestic. În diferite secțiuni a frontului lupte de artilerie și granate. Activitatea infanteriei s'a mărginit la lupte de sondaj. Avioanele noastre au dat atacuri succese contra țărmurilor maritime de nord a Angliei și Franței. Am bombardat orașele Londra, Southend, Dünkirchen, Gravilen și Calais. În lupte aeriene am împușcat ieri 2 aeroplane și două baloane dușmane.

Frontul macedonean. Am respins atacurile diviziilor inamice îndreptate spre nord-ost de lacul Doiran contra pozițiilor ariergardelor bulgare.

În ost nimic nou.

„Teologul“ vlădicilor uniți.

— Studiu istoric. —

De dr. Z. Păclișanu.

(Continuare.)

În 10 Iulie 1752, Aaron trimite prin Königsgg împărătesei Maria Terezia un memoriu, în care spune că nu a putut împlini condiția privitoare la teolog, pentru că nu se simte competent a introduce un nou drept în biserică sa. Înainte de toate însă îl împiedică dela acceptarea condițiilor puse de cancelaria sulică următoarele motive: 1. Diploma leopoldică din 16 Februarie 1699, care cuprinde drepturile și privilegiile bisericii române unite, și în care e vorba numai de primirea celor patru puncte dogmatice. 2. Contractul din 1736, prin care s'a făcut schimbul dintre domeniile Gherlei și ai Blajului, care e aprobat și de Roma, și în care nu se face nici o amintire despre datorința episcopului de-a ține teolog de ritul latin. 3. Ce e două bulle papale, prin care au fost preconșii antecesorii săi I. Patachi și Ia. Mieu Klein, și cari asemenea nu impun condiția șinerii teologului. 4. Il împiedică însăși jurământul, pe care toți episcopii sunt siliți să-l depună cu prilejul ocupării oficiului lor arhieresc, și prin care se obligă a respecta și apăra drepturile și privilegiile bisericii, în fruntea căreia sunt așezați. 5. Nu cunoaște nici un act public autentic, prin care s'ar impune episcopului român unit condiția de-a ține teolog latin. 6. Pentru acceptarea unei astfel de condiții e necesar consensul clerului întreg și a papei dela Roma. Tot atunci P. P. Aaron a indicat ca deamăranț și mizerie, pentru cari nu poate admite autenticitatea diplomei a doua leopoldică și a diplomei din 21 August 1738, prin care

*) Copia memorialului la autorul.

Carol a dăruit lui Inocențiu Klein domeniul Blajului, cu condiția de a-și ține din venitele lui teolog ieșit.¹⁾

În 31 Iulie 1752 episcopul a scris și nuntului vienez, Serbelloni, descoperindu-i condițiile, pe care vroia să i-le impună cancelarului aulic, și arătând, pe scurt și motivele, care l-au îndemnat să refuze primirea lor. Totodată l-a rugat să-l sprijinească în lupta grea, pe care e silit să o poarte pentru apărarea dreptăților bisericii și a demnității sale episcopale, și dacă va fi lipsă să intermedieze și Congregația de Propaganda fide. Pentru că nuntul să aibă informații exacte despre starea chestiunii Aaron l-a comunicat o spanzura scurtă momentelor principale din istoria bisericii române unite, apoi copia memoriului trimis în 5 Iunie împărătesei Maria Teresia, a reverențului ieșit tot atunci privitor în plătirea regulată a pensiei lui Klein, a diplomei leopoldine din 16 Februarie 1699, a contractului, prin care s'a făcut schimb între domeniile Gherlei și Blajului (1736), a bullei, prin care a fost înălțată episcopia unită a Făgărașului (1721), a diplomei leopoldine din 19 Martie 1701, o copie a art. 6 din decretul împărătesc din 9 Septembrie 1743 (despre care a fost vorba mai sus) și un extras al diplomei din 19 Martie 1701, prin care i-s'a conferit lui Atanasie Anghel episcopia română unită.

Tot în 31 Iulie 1752 a trimis Aaron și bar. Smidling un exemplar din reprivirea istorică asupra frazelor principale din istoria bisericii române unite, amintite mai sus,²⁾ și o copie a bullei papale din 1721, prin care s'a înălțat episcopia Făgărașului.³⁾

Văzând stăruințele energice ale Curții din Viena pentru a-i impune susținerea teologului ieșit, care să controleze spiritul catolic al acțiunilor sale vlădicesc, Aaron ca să-și dovedească sinceritatea credinței și temelnicia cunoștințelor teologice, a tradus în limba latină cartea sa „Floarea adevărului”, apărută în Blaj în 1750⁴⁾, și fiind cenzurată de rectorul universității din Viena, a tipărit-o în tipografia aceleiași universități în decursul anului 1752 sub titlul „Flosculus veritatis”. Cartea însă a fost îndată confiscată de cei, cari aveau interes să împiedice bănuiala cercurilor conducătoare vieneză privitoare la capacitatea episcopilor români uniți de a conduce fără inter turbare încredințată păstoririi lor.⁵⁾

¹⁾ Diploma a doua leopoldină are un istoric foarte interesant, asupra căruia voi reveni altădată.

²⁾ Titlul complet al ei e: „Synopsis historica breviter exhibens continentiam instrumentorum penes supplicem libellum pro justa eaque clementissima consideratione suae Matti sacrae per excelsam deputationem anno hocce praesenti 1752 die 10 Iulii humillime praesentatorum.”

³⁾ Copie la autorul Bar. Smidling a fost unul din participanții la ședințele din 24 Iunie și 5 Iulie, amintite mai sus.

⁴⁾ Acesta e anul apariției cărții (Raportul lui Rednic din 30 Ianuarie 1772 către guvernul ardelean, care cuprinde o înșirare exactă a tuturor cărților apărute de sub teacurile tipografiei blăjene până la acel dat. Copie la autorul).

⁵⁾ „...epus eodem tempore ad tollendam suspicionem, ob quam imponebatur theologus suam fidem publice manifestaturus librum de quatuor punctis s. unionis sub ipsius vicariatu in Transilvania valachico idiomate impressum Viennae a se in linguam latinam redditum et a rectore universitatis

Văzând Cartea din Viena că orice mijloace sunt săfăraite față de stăruințele lui Aaron, iar de altă parte fiind convinsă că păstrarea instituției teologului este indispensabilă nu numai din motive religioase ci și din considerații de natură politică, Maria Teresia a scris însăși în 16 Septembrie 1752 papei Benedict XIV, rugându-l ca pe P. P. Aaron să-l confirme numai pe lângă obligamentul strict de a-și ține în senzu diplomei leopoldine din 19 Martie 1701 și a diplomei lui Carol VI. din 21 August 1738, teolog latin, pe care-l va numi împărătesea și succesorii ei sau episcopul Strigoniului, și care-și va primi salariul din casa statului. Tot atunci a scris împărătesea și cardinalului Mellini, rugându-l să stăruiască pe lângă papa în sensul acesta, iar contele Ulfeld a intervenit pe cale diplomatică în reprezentantul Curții vieneză la Curia română cardinalul Alexandru Albani ca să insiste și el pentru obligarea lui Aaron de a-și ține teolog latin.¹⁾ Într-aceea Maria Teresia ne mai așteptând rezultatul intervenției pe lângă Curia papală, a nămit în 30 Octombrie 1752 în locul teologului Pallevits, trecut în fruntea rezidenței ieșizilor din Odorheiu, pe Mihail Saebeck.²⁾

Episcopul era în Viena de aproape o jumătate de an și totuși nu cunoștea nici acum cuprinsul decretului împărătesc de denumire, care deși era datat din 28 Februarie l-a fost comunicat, cum vom vedea mai târziu, abia în 19 Mai 1754. De aceea a scris agentului său din Roma, călugărului bazilican Vasile Bosikovits să-i „câștige informații precise privitor la „expresiunile și termenele” aceluiași decret. Agentul îi răspunde în 10 Noembrie 1752, adăugându-i la cunoștință, că e scris în termeni binevoitori, și că prin el i-se impune condiția tinerii teologului ieșit, care va fi plătit din casa statului.³⁾ În 15 Noembrie același agent îi scrie, că data asigurarilor primite din partea cardinalului Antonelli, condiția tinerii teologului va fi introdusă și în bulia papală de preconizare, și că de altă parte, teologul va avea pe lângă episcopul numai vot consultativ, va trebui să cunoască limba românească și rito bisericii grecești. Agentul îi sfătuiește să se supună dorințelor Curții împărătești, spunându-i că eu înșeu (un bun om) va putea câștiga mai mult decât eu zăni prea mare.⁴⁾

(Va urma).

viennensis approbatum imprimi curat et ne ipsius sinceritas religionis fors appareat, sed suspectus maneat mox a primo sui ortu libellus Matti apostolicae dicatus confiscatus et usque in praesens confiscatus maneat. Relația amintită a episcopului Rednic. Cfr. și scrisoarea lui Aaron către episcopul latin din Oradea-mare de dte 30 Decembrie 1754 la Bunea, P. P. Aaron și Dionisie Kovacovici, p. 357—58, nota 4 și raportul lui Rednic, amintit în nota precedentă.

¹⁾ Bunea o. cit. p. 12—14.

²⁾ Actele privitoare la denumirea lui Saebeck vezi-le în „Copia documentelor, cumpărate de frații Mocionyi și A. St. Șulțiuș”, din cari se află un exemplar în Bibl. centrală arhidiecezană din Blaj.

³⁾ Scrisoarea din 10 Noembrie alui Bosikovits către Aaron. (Orig. în Bibl. centrală arhidiecezană din Blaj).

⁴⁾ Scrisoarea din 15 Noembrie a agentului către Aaron. (Orig. ibidem).

Noapte bună, noapte bună

Ce frumos răsare luna colo dinspre țara noastră
Poleind întreg cuprinsul cu penelul de măsuri
Și pe razele ei mândre gândul meu se duce, dă
Pân' la casa de pe țermul Riului cu murmur dulce

Șapte nopți și șapte zile m'au tot dus pe drumuri grele
Ca să-mi uit de-ai mei cu totul, și de dragul țării mele
Și acum pe un raz de lună m'au furat în miezul nopții
Văd aievea casa noastră, stau aievea în pragul porții

Ce fac oare ai mei acum? dorm sub razele de lună
Obosiți de greul zilei, noapte bună, noapte bună
Razele ca niște îngeri stau de pază la fereastra
Unda Riului să joacă cu lumina lor albastră.

Gândul meu colindă ocolul și grădina de flori plină
Mă apropiu de fereastra ce străluce de lumină
Și privesc printre perdele, chiar măresc profilul
Pe când luna pe o clipă să ascunde după-un nor.

Și să 'n văluie 'n durere pe o clipă 'ntreaga curte
Dar dormiți dragele mele, gândul meu vă stă de pază
Și 'mprejurul casei noastre rătăcit pe un raz de lună
Toată noaptea priveghează — noapte bună,
[noapte bună]

Fertőmegyes, 1917.

Vasile B. Munteanu.

Informațiuni.

Dr. Alexandru Nicolescu vica
substitut. Deodată cu constituirea pa
rintelui canonic *Dr. Vasile Suciu* de
vicar capitular, a fost chemat ca ajutor
și substitut pe lângă vicarul capitula
di canonic *Dr. Alexandru Nicolescu*
Felicitările noastre!

Vicar general episcopesc a
Gherlei. Ilustritatea Sa Iuliu, episcopul
Gherlei a nămit de vicar general pe
Ilustritatea Sa *Ioan Georgiu* prela
papal și prepozit capitular.

Pentru Orfelinatul gr-cat. a contribui
și trimis credincioșii bisericii gr-cat. din
Vălocele bune suma de 37 cor. Primesc
mulțăminta cuvenită.

În loc de cunună. Comitetul „Societate
meserieșilor români din Blaj” în loc de cu
nună peritoarea pe sicriul marei defunct
Dr. Victor Mihályi de Apșa, patronul și
membrul fondator al Societății, a pus baza
„legatului Dr. Victor Mihályi de Apșa, cu
scopul de a ajuta pe meserieșii începători
și pe cei ce fac călătorii de studiu!”

Pentru acest legat s'au adunat contri
buiri benevole în ziua înmormântării dela
cele trei mese suma de coroane 1000 —

Orice contribuție din afară este bine
venită. Darea de seamă va urma.

Bibliografie. Am primit la redacție volumul „Casa dela Ierihon” omilii și cuvântări bisericești de *Dr. I. Broșu*. Volumul are o extenziune de 270 pagini. Costă 6 cor.

Posta Redacțiunii.

Paz: Din lipsa de spațiu nu suntem în situație a publica articoli prea lungi și lipsiți de actualitate.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.